

79. Uppkomst av koncernförhållande i kommunkoncern

1 Begäran om utlåtande

Stad A har begärt ett utlåtande av kommunsektionen om huruvida X Ab (Bolaget) är ett sådant dottersamfund till stad B som avses i kommunsektionens koncernanvisning. Enligt sökandens uppfattning är Bolaget inte ett dottersamfund eftersom kommunsektionens koncernanvisning utgår från att ett dottersamfund definieras på basis av faktiska förhållanden och eftersom stad B på grund av den bestämmelse om kvalificerad majoritet i delägaravtalet som gäller styrelsens beslutsfattande inte har någon faktisk majoritet i Bolaget.

Bolaget har åtta delägare. Stad B äger 4 864 aktier (64,68 %) och de andra delägarna äger sammanlagt 2 656 aktier (35,32 %).

Enligt bolagsordningen sköts Bolagets ärenden av styrelsen, för vilken bolagsstämman väljer tio ordinarie ledamöter och 1–2 personliga ersättare för dessa. Styrelsen är beslutför då över hälften av ledamöterna är närvarande. Som beslut i styrelsens sammanträde gäller den åsikt som understöds av minst 6/10 av rösterna.

Enligt den punkt i delägaravtalet som gäller Bolagets förvaltning väljs tio styrelseledamöter varav fem ledamöter och ersättare utses av stad B och fem ledamöter och ersättare av övriga delägare. Styrelseordföranden väljs bland kandidater som stad B utsett. Även i delägaravtalet bestäms att som styrelsens beslut gäller det förslag som understöts av minst 6/10 av rösterna.

Utöver bestämmelserna om kvalificerad majoritet i aktiebolagslagen finns i delägaravtalet bestämmelser om kvalificerad majoritet även för ärenden som bestäms av bolagsstämman. Vid bolagsstämman ska i följande ärenden fattas ett beslut med tre fjärdedels majoritet av alla delägares aktier och röster samt med minst tre delägares understöd:

1. Nedläggning, upplösning eller betydande minskning eller utvidgning av bolagets verksamhet,
2. Ökning eller minskning av aktiekapitalet, inlösning av egna aktier samt emission av optioner, lån mot konvertibla skuldebrev och optionslån och ändringar i villkoren för dessa,
3. fusion, fission eller delning av bolaget

2 Motiveringar till utlåtandet

2.1 Kommunsektionens allmänna anvisning om upprättande av koncernbokslut för kommuner och samkommuner (2004)

Enligt den allmänna anvisningen avses med kommunkoncern en ekonomisk helhet som bildas av kommunen och ett eller flera juridiskt självständiga samfund, i vilken kommunen ensam eller tillsammans med andra samfund som hör till kommunkoncernen har bestämmande inflytande i ett eller flera samfund (dottersamfund). Ett förhållande med bestämmande inflytande kan även grunda sig på att dottersamfundet ensamt eller tillsammans med andra dottersamfund har bestämmande inflytande i ett annat samfund.

Enligt den allmänna anvisningen har kommunen bestämmande inflytande i ett annat samfund då den har

- mer än hälften av det röstetal som samfundets samtliga aktier, medlemsandelar eller bolagsandelar berättigar till; eller
- rätt, som grundar sig på bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförbara regler, att tillsätta majoriteten av styrelsemedlemmarna i ett samfund eller majoriteten av medlemmarna i ett motsvarande organ som tillsätter styrelse; eller
- motsvarande ovannämnda bestämmande inflytande som grundar sig på avtal.

Med en kommuns dottersamfund avses de aktiebolag, föreningar och övriga samfund samt stiftelser, i vilka kommunen ensam eller tillsammans med andra samfund som hör till kommunkoncernen har bestämmande inflytande. Det bestämmande inflytandet bedöms utgående från faktiska förhållanden.

I fråga om kommuner avses med koncernsamfund kommun som verkar som modersamfund samt dess dottersamfund. En samkommun behandlas inte i bokslutet som ett dottersamfund, även om kommunen skulle äga mer än hälften av den eller inneha bestämmande inflytande i den.

Bokföringslagen (1336/1997) och bokföringsnämndens allmänna anvisning om upprättande av koncernbokslut (7.11.2006)

Enligt 1 kap. 5 § 1 mom. och 1 kap. 6 § i bokföringslagen grundar sig ett koncernförhållande på bestämmande inflytande i ett annat företag. En bokföringsskyldig anses ha bestämmande inflytande i en annan bokföringsskyldig eller i ett motsvarande utländskt företag (målföretag) då den bokföringsskyldige:

1. innehar mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar i målföretaget och denna röstmajoritet grundar sig på ägande, medlemskap, bolagsordningen, bolagsavtalet eller därmed jämförbara stadgar eller något annat avtal; eller
2. innehar rätt att utse eller avsätta flertalet av ledamöterna i målföretagets styrelse eller motsvarande organ eller i ett organ som har denna rätt, och rätten grundar sig på samma omständigheter som den röstmajoritet som avses i 1 punkten. (1 kap. 5 § 1 mom. BokfL).

När röstandelen räknas ut, beaktas inte en röstningsbegränsning som följer av lag eller av målföretagets bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförbara stadgar. Vid beräkandet av det sammanlagda röstetalet i ett målföretag beaktas inte de röster som hänför sig till aktier eller andelar som innehas av målföretaget eller av ett dotterföretag som avses i bokföringslagen 1 kap. 6 §. Röstetalen för en person som handlar i eget namn men för någon annans räkning, dvs. en bulvan, anses tillhöra den för vars räkning personen handlar (1 kap. 5 § 2 mom. och 4 mom. BokfL).

Enligt bokföringslagen 1 kap. 5 § 1-2 mom. föreligger bestämmande inflytande vid röstmajoritet eller rätt att utse eller avsätta flertalet av ledamöterna i styrelsen eller i ett motsvarande organ. På basis av detta kan det uppstå en situation där företaget verkar höra till två koncerner samtidigt. Ett företag kan emellertid inte samtidigt höra till två olika koncerner. Det betraktas som en del av den koncern vars koncernbolag har rätt att utse eller avsätta flertalet av ledamöterna i styrelsen eller i ett motsvarande organ. (Bokföringsnämndens allmänna anvisning)

3 Ställningstagande av kommunsektionen

Kommunsektion ger anvisningar och utlåtanden om tillämpningen av bokföringslagen och 68–70 § i kommunallagen.

Enligt bokföringslagen 1 kap. 5 § 1-2 mom. föreligger bestämmande inflytande vid röstmajoritet eller rätt att utse eller avsätta flertalet av ledamöterna i styrelsen eller i ett motsvarande organ. När röstandelen räknas ut, beaktas inte en röstningsbegränsning som följer av lag eller av målföretagets bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförbara stadgar. Ett företag kan emellertid inte samtidigt höra till två olika koncerner. Om bestämmande inflytande i målföretaget inte kan härledas enbart ur ägarandelarna betraktas det som en del av den koncern vars koncernbolag har rätt att utse eller avsätta flertalet av ledamöterna i styrelsen eller i ett motsvarande organ.

4 Utlåtande av kommunsektionen

Målsamfundets bokslut sammanställs med koncernbokslutet för den kommun som enligt bokföringslagen 1 kap. 5 § har bestämmande inflytande utgående från innehav på basis av röstetal. När röstandelen räknas ut, beaktas inte en röstningsbegränsning som följer av lag eller av målföretagets bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförbara stadgar.